

endnu er traadt i Kraft. Og det Livsprincip, som overalt og alle Vegne ifølge Sagens Natur er uafviseligt for et hvilket som helst Forsvar, det Livsprincip, hvorpaa ethvert Land bygger sit Forsvar, det er, at Forsvaret maa have en Basis at støtte sig paa, en Basis, der maa være saaledes beskyttet, at den ikke kan overrumples, ikke kan falde i Fjendens Vold, inden Forsvaret er ordnet, organiseret og fuldstændig krigsberedt. Det er fra alle kyndiges Side erkendt, at denne Basis er for Danmark København og kan ikke være nogen anden, saa det behøver jeg ikke at motivere nærmere. Denne Basis maa være beskyttet. En saadan Beskyttelse kan selvfølgelig frembringes paa forskellige Maader. Lande, der have store Troppemasser, ville undertiden — endskønt de kun sjældent løbe an derpaa — kunne løbe an paa, at deres Basis beskyttes alene af disse Troppemasser. Lande, som ikke have store Troppemasser, maa bygge denne Beskyttelse paa saadanne Foranstaltninger, som muliggøre at kunne nøjes med en lille Troppemængde, og af saadanne Foranstaltninger gives der kun een Slags, nemlig en tidssvarende Befæstning. Det er det eneste Middel, hvorved man kan gøre det muligt for den mindst mulige væbnede Magt, den mindst mulige Styrke af levende Værn at løse en bestemt militær Opgave, den Opgave, som altsaa i dette Tilfælde hedder at bevogte Forsvarets Hovedbasis.

Den ærede Konseilspræsident udtalte ved Lovforslagenes Forelæggelse i Lørdags, at det altid havde været Venstres Standpunkt, Venstres Krav at skabe et virkeligt Forsvar, som udelukkede Københavns Landbefæstning. Det er nu et Krav, som er mig aldeles ufatteligt. Ja, Gud give, de kunde det, Gud give, de vilde skabe et virkeligt Forsvar, som udelukkede Københavns Landbefæstning, saa skulde de intetsteds finde en varmere Talsmand for denne Plan end mig; men over 40 Aars Studium af denne Sag har Dag for Dag, kan jeg sige, belært mig mere og mere indgaaende om, at det er en absolut Umulighed. Det ene Led af denne Sætning udelukker absolut fuldstændig det andet. En af Delene kan man gøre. Det er tom og daarlig Tale at paastaa, at vi slet ikke kunne skabe et virkeligt Forsvar. Det kunne vi meget godt; Historien viser, at smaa Stater lige saavel som store kunne skabe et virkeligt Forsvar, et Forsvar, der er saa stærkt, at det Gang efter Gang har frelst disse smaa Staters Eksistens. Vi kunne paa den anden Side ogsaa

godt nedlægge Københavns Landbefæstning, hvis vi absolut ville det, selvfølgelig, men i samme Øjeblik som vi nedlægge den, have vi dermed umuliggjort et virkeligt Forsvar.

Naar den ærede Konseilspræsident gjorde sig til Talsmand for dette Krav, gjorde det mig ondt, jeg var nær ved at sige til mig selv, at dertil er han for gammel og for god. For gammel, for saa vidt som han jo maa kunne huske, at det slet ikke er Venstres Opfindelse, det, at man ikke kunde lide Københavns Landbefæstning. Det er noget, som allerede længe før Venstres Tid blev hævdet med stor Styrke af det nationalliberale Parti, og det blev hævdet af mange betydelige Højremænd — jeg behøver blot at minde om saadanne Navne som Andræ og Ussing og Ploug og Bille, der ogsaa i sin Tid hævdede det. Jeg kan gerne sige, at Landbefæstningen paa Forhaand ikke var saa tiltalende, fra først af have vi alle sammen mødt dette Krav om Københavns Landbefæstning med en vis Animositet. Denne Animositet var i mine unge Dage vidt udbredt ogsaa indenfor Sagkundskaben. Men efterhaanden som Studiet af dette Spørgsmaal er taget mere og mere op, ere alle de, som ere naaede saa vidt, at de have skaffet sig Sagkundskab — dermed mener jeg ikke i denne Forbindelse særlig Officererne, end mindre udelukkende Officererne —, baade Officerer og civile, som have studeret Spørgsmaalet grundigt, komne til det Resultat, jeg nu paapegede: at Københavns Befæstning mod Land og mod Sø er en uafviselig Betingelse for overhovedet at skabe et virkeligt Forsvar for vort Land. Og det er ikke et Resultat, som vi ere ene om herhjemme. Dette Spørgsmaal har været betragtet og undersøgt mangfoldige Steder i Udlandet, og man skal have ondt ved at paavise en eneste, der er kommen til det modsatte Resultat, blandt Folk, der have gransket over dette Spørgsmaal ud fra rent principielle; videnskabelige Synspunkter uden paa Forhaand at nære nogen som helst Sympati i den ene eller den anden Retning.

I og for sig kunde jeg nok forstaa, at et Oppositionsparti, som ikke satte sit Maal højere end at fortrædige en forhadet Regering og vanskeliggøre den dens Arbejde, kunde opstille en saadan Opgave, men at et Regeringsparti vil stille sin egen Regering en saadan Opgave, er mig aldeles ufatteligt. Thi denne Opgave: et virkeligt Forsvar, som udelukker Københavns Landbefæstning, falder aldeles i